

4. Корчан Н.О. Роль викладача у профілактиці втоми студентів першокурсників під час адаптації до навчання // Технології здоров'язбережування в сучасних закладах освіти України: проблеми та перспективи : Мат-ли Всеукр. наук.-практ. конф. (жовтень, 2019). – Полтава. – С. 57–61.
5. Свінцицька Н.Л. Використання нетрадиційних методів навчання студентів на кафедрі анатомії людини ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» / Н.Л. Свінцицька, О.К. Солдатов // Вісник проблем біології і медицини. – 2010. – Вип. 1. – С. 215–218.
6. Свінцицька Н.Л. Формування професійної свідомості у майбутніх лікарів на кафедрі анатомії людини ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» / Н.Л. Свінцицька, О.О. Шерстюк, Я.А. Цветкова та ін. // Актуальні проблеми сучасної медицини : Вісник Української медичної стоматологічної академії. Полтава, 2011. – Т. 11. – Вип. 4 (36). Ч.2. – С. 178–179.

ВИХОВНА РОБОТА НА КАФЕДРІ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ ЯК СКЛАДОВА У ФОРМУВАННІ ВИХОВНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ АКАДЕМІЇ

Корчан Н.О.
(Полтава, Україна)

*Виховання має скеровувати діяльність, а не пригнічувати її.
Завдання педагога в тому, щоб насичувати та сприяти,
спостерігати, заохочувати, спонукати,
а не втручатися, наказувати чи обмежувати.*

Марія Монтессорі

Саме словами Марії Монтессорі – не лише великого педагога, автора унікальної педагогічної системи в основі якої полягає «вільне виховання», що використовують у багатьох країнах і у наші часи, а і першого лікаря жінки Італії, психіатра, яка все життя присвятила втіленню своєї педагогічної виховної системи у життя.

Найсуттєвішим моментом для всеохоплюючого інтеграційного процесу в академії є поєднання і взаємодоповнення навчального, виховного та наукового процесів. Без відповідного виховання наших студентів практично неможливо добитися гармонійного розвитку особистості і сформувати національно свідомого, з активною життєвою позицією фахівця і громадянина [3].

На нашу думку щоб розкрити питання формування виховного простору УМСА потрібно окреслити що таке «виховний простір».

Термін «виховний простір» був уведений, як відомо, у науковий обіг Л.І. Новіковою. Виховний простір – це результат конструктивної діяльності, яка повинна досягатися з метою підвищення ефективності виховання, причому діяльності, що не лише творить, а й інтегрує [5].

Виховний простір – це комплекс соціально-педагогічних умов, що виникає завдяки спеціально організованій діяльності й орієнтований на співпрацю суб'єктів освітнянського процесу.

Під виховним простором будемо розуміти психолого-педагогічний проект, метою якого є духовно-моральне вдосконалення підростаючої особистості. Сама ж сутність його проектування полягає у створенні й реалізації системи наукових орієнтирів, які задають технологічний вектор діяльності педагога і взаємодії вихованців, спрямованих на успішне досягнення виховної мети – розвитку духовно зрілої особистості [1].

Виховний простір навчального закладу – це соціокультурне та педагогічне (освітнє) явище, яке утворює й утворюється життєдіяльністю закладу, взаємодією

вихователів (вчителів) і вихованців (учнів) у процесі залучення останніх до цінностей і смислів соціального життя, створення умов для виникнення та реалізації конструктивної соціальної й творчої активності учнів. Зміст виховного простору ВНЗ розгортається як сукупність виховних процесів різного спрямування, звісно, передусім фахового, що доповнюється іншими суспільно-орієнтованими виховними діями політичного, економічного, культурологічного, екологічного характеру (І.І. Єрмаков).

Для практики виховного процесу у ВНЗ це означає, що виховний простір варто цілеспрямовано моделювати, діагностувати, проектувати, керувати його становленням, функціонуванням і зміною, тобто розвитком [6].

Створення виховного простору на кафедрі анатомії людини є невідкладною складовою від навчального процесу, організаційної та науково-дослідницької діяльності студентів. Викладачі кафедри анатомії людини в організації виховного процесу виходять із розуміння створити умови для включення студентів у різні фрагменти навчально-виховної діяльності з метою самореалізації їх творчого потенціалу.

Виховна робота виконується у відповідності, плану виховної роботи «УМСА», інших нормативних актів, що регламентують підготовку високо кваліфікованих спеціалістів, організацію навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах відповідного рівня акредитації.

У виховній роботі кафедри, яка формує виховний простір існують, як багаторічні традиції, так цікаві новинки, що гармонійно доповнюють одна одну. Для суголосного моделювання виховного простору на кафедрі анатомії людини УМСА під час планування заходів на навчальний рік особливу увагу приділяють професійному спрямуванню. До таких належать шоу «Анатомія з гумором». Просвітницький напрям виховної роботи у вигляді екскурсій у музеї анатомії під час навчального процесу, залучення студентів до творчої роботи у студентському науково-дослідному гуртку кафедри.

Серед активних методів, які доцільно використовувати в сучасних методиках викладання морфологічних дисциплін, слід приділити особливу увагу ігровим методам. У ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» автором впродовж 4 років впроваджується методика застосування інтелектуальних ігор у навчальному та виховному процесах серед студентів. У центрі нашої уваги перебуває не стільки дидактичний аспект ігрової діяльності (який достатньо обширно відображений у доступній нам літературі), а саме виховний, тобто, психолого-педагогічний засіб формування здатності студентів медиків приймати стратегічно важливі професійні рішення. Ці рішення можуть бути як індивідуальними та і колективними (так званий, «мозковий штурм», який є наближеною моделлю лікарського консилиуму та моделює тренувальну стресову ситуацію). Тому для активації навчального процесу при вивченні дисципліни «Анатомія людини» дієвим виявляється залучення гуртківців та творчих студентів до участі в шоу «Анатомія з гумором», що має дуже позитивні відгуки з боку фахівців і студентів [4].

Щоб зацікавити студентів залучаємо їх до творчої роботи. Наприклад, самостійне виготовлення анатомічного препарату. Спочатку нескладні завдання, а з часом, з придбанням певних навичок, студенти виготовляють настільки якісні препарати, що вони поповнюють анатомічний музей. Така робота виконується у вільний час, звичайно, під керівництвом викладача. Найбільш оптимально працює група з 2-3 студентів, бажано, щоб один з них мав середню медичну освіту. Щоб отримати бажаний результат студенти повинні використати не тільки знання по темі, а й попрацювати з додатковою літературою, знати методику препарування, естетично оформити та скласти анотацію до препарату [2].

Ще у далекі 80-ті роки минулого століття була започаткована традиція організації та проведення, в рамках профорієнтаційного та просвітницького напрямку виховної роботи, екскурсій у музеї анатомії. Лише за 2019 рік викладачі кафедри анатомії людини

організували і провели більше 30 екскурсій в анатомічному музеї для різних відвідувачів. А саме для школярів міста Полтави та Полтавської області, студентів Кременчуцького ліцею, Тростянецької НВК, студентів Полтавської державної аграрної академії, студентів Полтавського професійного ліцею сфери послуг, студентів Кременчуцького ліцею №11 «Гарант», викладачів Сумського державного університету, студентів підготовчих курсів УМСА та багатьох інших відвідувачів. Особливу цікавість викликали вологі та корозійні препарати, механізми формування вроджених вад розвитку, роль хімії, радіації. Особливу увагу екскурсоводи приділяють питанню здорового харчування, шкідливості паління, алкоголю, наркотиків. Відгуки і побажання відвідувачів записані у особливій книзі, яка зберігається у музеї, як цінний експонат ще з минулого століття.

Отже, утвердження виховної функції процесу навчання має пов'язуватися зі створенням альтернативних (стосовно вищенаведених) обставин і їх системною реалізацією. При цьому центральним виховним фактором процесу навчання виступає надання знанням і умінням суспільно значущої цінності [1].

Можемо підсумувати, що виховна робота серед студентів-медиків на кафедрі анатомії людини абсолютно необхідна і що в сьогоdnішніх умовах турбота про це лежить майже виключно на викладачах і студентах. По суті своїй навчальний процес і виховна робота є сферою впливу на світогляд майбутнього лікаря. Для правильно організованого виховного простору характерні свобода вибору виховного простору; свобода вибору діяльності й вибір такої діяльності, у якій студент міг би досягти найвищого успіху.

Список використаних джерел:

1. Бех І.Д. Виховний простір: організаційно-змістові орієнтири / І.Д. Бех // Гірська школа українських Карпат. – 2013. – № 10. – С. 3–14.
2. Свінцицька Н.Л. Робота у студентському науковому товаристві – перша ланка у процесі формування сучасного лікаря / Н.Л. Свінцицька, Шерстюк О.О., Устенко Р.Л., Рогуля В.О., Пілюгін А.В., Білаш В.П. // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. – Полтава, 2015. – Т. 15. – Вип. 2 (50). – С. 39–42.
3. Свінцицька Н.Л. Формування професійної свідомості у майбутніх лікарів на кафедрі анатомії людини ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» / Свінцицька Н.Л., Шерстюк О.О., Цветкова Я.А., Солдатов О.К. // Актуальні проблеми сучасної медицини : Вісник Української медичної стоматологічної академії. – Полтава, 2011. – Т. 11. – Вип. 4-2 (36). – С. 178–179.
4. Свінцицька Н.Л. Шляхи підвищення ефективності навчального процесу / Н.Л. Свінцицька // Вісник проблем біології і медицини. – 2014. – Т.3. – Вип. 2. – С. 101–104.
5. Резниченко М.Г. Организационно-педагогические и дидактические основы построения «воспитательного пространства вуза» / М.Г. Резниченко. – М., 2005. – Т. 11. – 2005. – 48 с.
6. Резниченко М.Г. Исследование эффективности построения воспитательного пространства вуза / М.Г. Резниченко // Человек и образование. – 2009. – № 3. – С. 50–54.